

ISSN: 2146-1961

Uzun, B & Dönmez, C. (2023). 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Kazanımların Disiplinlerarası Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından İncelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(52), 609-623.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3292>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ KAZANIMLARIN DİSİPLİNLERARASI TEMATİK ÖĞRETİM ANLAYIŞI BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Bahar UZUN

Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye, u.baharuzun@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0288-1417

Cengiz DÖNMEZ

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye, cdonmez@gazi.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6509-4664

Gönderim tarihi: 21.02.2023

Kabul tarihi: 18.05.2023

Yayım tarihi: 01.06.2023

Öz

Öğretim sürecinde birey özelliklerinin ön plana çıkarılması birçok farklı yöntemin kullanılmasını gerektirmiştir. Bu yöntemlerden biri de disiplinlerarası tematik öğretim yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda ortak bir tema belirlenerek öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik bir öğretim süreci tasarlanmaktadır. Disiplinlerarası tematik öğretimi diğer yöntemlerinden farklı kılan unsur ise öğretim sürecinde farklı disiplinlerin bilgi ve becerilerini etkin bir şekilde kullanarak ilişkilendirmeler yapılabilmesine olanak sağlamasıdır. Bu durum öğrencilerin derslere yönelik ilgilerini artırmakta ve konular arasında bağlantılar kurarak daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki 7. sınıf kazanımlarının disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından incelenmesidir. Nitel araştırma geleneği ile gerçekleştirilen çalışmada, doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 2018 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, İngilizce, Matematik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Müzik, Görsel Sanatlar dersi ve 2019 yılında yayınlanan Türkçe dersi öğretim programlarından yararlanılmıştır. Veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Çalışmada, 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından uyumlu olduğu dersler ve ders kazanımları ile ilgili sonuçlar tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır. Buna göre 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarına yönelik yapılan inceleme sonucunda disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından en fazla ilişkilendirme yapılabilecek dersin Türkçe olduğu görülürken, İngilizce ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kazanımları ile ilişkilendirme yapılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi öğrenme alanlarına yönelik yapılan incelemede ise, disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından en fazla ilişkilendirmenin "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanında yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" ile "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanlarında yer alan kazanımların diğer derslerle ilişkilendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler, disiplinlerarası öğretim, tematik öğretim.

EXAMINATION OF THE OUTCOMES IN THE 7TH GRADE SOCIAL STUDIES CURRICULUM IN TERMS OF INTERDISCIPLINARY THEMATIC TEACHING APPROACH

ABSTRACT

Highlighting the individual characteristics in the teaching process required the use of many different methods. One of these methods is the interdisciplinary thematic teaching approach. In this approach, a teaching process is designed according to the interests of the students by identifying a common theme. The factor that makes interdisciplinary thematic teaching different from other methods is that it allows making connections by using the knowledge and skills of different disciplines effectively in the teaching process. This situation increases the interest of students in courses and helps them to realize more permanent learning by establishing connections between the subjects. The aim of the study carried out in this direction is to examine the 7th-grade acquisitions in the Social Studies Curriculum in terms of interdisciplinary thematic teaching understanding. The qualitative research method was used in the study, and the data obtained were analyzed through document analysis. In the research, the curriculum of Social Studies, Science, English, Mathematics, Religious Culture and Ethics, Music, and Visual Arts courses published in 2018 and the curriculum of a Turkish course published in 2019 were used as data collection tools. The data were analyzed by descriptive analysis. In the study, the results related to the courses and course outcomes in which the acquisitions in the 7th grade Social Studies Curriculum are compatible in terms of the interdisciplinary thematic teaching approach were interpreted by giving tables. As a result of the examination of the 7th grade Social Studies course outcomes, it was seen that the most associated course in terms of interdisciplinary thematic teaching approach was Turkish, while it was concluded that there are no associations with English, and Religious Culture and Ethics course outcomes. In the analysis of Social Studies course learning areas, it was concluded that the most associations can be made in the learning area of "People, Places and Environments" in terms of interdisciplinary thematic teaching understanding. It has been concluded that the achievements in the "Production, Distribution and Consumption" and "Active Citizenship" learning areas cannot be associated with other courses.

Keywords: Social studies, interdisciplinary teaching, thematic teaching.

GİRİŞ

Eğitim-öğretim sürecini pek çok değişkenin etkilediği bilinmektedir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalarda bu süreçte öğrencilerin bireysel özelliklerinin ön plana çıkarılmasının önemine işaret edilmektedir (Aktepe, 2005; Buluş, 2011; Candan, Tuncer ve Karataş, 2015; Kubat, 2018; Anderson, Lohse, Lopes ve Williams, 2021). Bu durumun temel gerekçesi ise her bir bireyin farklı özelliklerle dünyaya gelmesi ve bireylerin konuları öğrenme süreleri, öğrenme şekilleri ve düşünme biçimlerinin farklı olması (Arı, 2013: 3) olarak dile getirilmektedir. Ortaya çıkan bu farklılıkların bir bütün içerisinde ele alınması ve öğrenmenin daha sistemli bir hale getirilmesinde kullanılacak yaklaşımlardan birisi ise tematik öğrenme yaklaşımıdır. Bu anlayış doğrultusunda öğrenme yaşantılarının tek bir disiplin yerine, farklı zekâ alanlarını kapsayacak şekilde birden fazla disipline yönelik düzenlenmesinin hem öğretimin çeşitlendirilmesi hem de bireyin öğrendiklerini pekiştirmesinde etkili olacağı belirtilmektedir (Lipson, Valencia, Wixson ve Peters, 1993, Mindes, 2006).

Tematik öğretim yaklaşımında öncelikle merkezi bir tema belirlenmekte, ardından içeriğe eşit şekilde vurgu yapılarak, farklı disiplinlerin beceri ve teknikleri yoğun bir şekilde öğretim sürecinde kullanılmaktadır (Brodeur, 1998; Kılınç ve Duman, 2012). Bu durum, öğrenme sürecinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor sonuçlarını birleştirerek (Jacobs, 1989; Kozicz Leahey, 1999), öğrencilerin farklı disiplinlere ait birçok beceriyi edinmelerini (Brodeur, 1998; Loughran, 2005; Okaro ve Okaro, 2016), bilgiyi anlamlandırmalarını, ilişkilendirmelerini ve üst düzey zihinsel becerilere ulaşmalarını (Demirbaş, 2006) sağlamaktadır. İfade edilen bu durumlar disiplinlerarası tematik öğretim anlayışını tek disiplinli yaklaşımlardan ayıran hususlardan bazılarıdır. Özellikle tematik öğretim anlayışının esnek bir yapıya sahip olması ve farklı öğretim programlarının kazanımlarını bir potada eritmeye imkân vermesi bu yaklaşımın pek çok ders bağlamında kullanılabilirliğini de mümkün kılmıştır (Konukaldı, 2012; Kılcan, 2005).

Doğası gereği disiplinlerarası bir yaklaşımla oluşturulan Sosyal Bilgiler dersi ise tematik öğretim anlayışı bağlamında diğer derslerden ayrılmaktadır. Ancak burada dikkatlerden kaçırılmaması gereken husus Sosyal Bilgiler dersinin farklı sosyal bilim disiplinleriyle oluşturulan bir çalışma alanı olmasıdır. Tematik öğretim yaklaşımının kullanılmasıyla birlikte sosyal bilimlerin yanı sıra diğer disiplin alanlarıyla ilgili konular da Sosyal Bilgiler dersiyle ilişkilendirilebilmiştir.

Nitekim 2005 yılında uygulanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda hangi kazanımın Türkçe, Matematik ile Fen ve Teknoloji derslerinin hangi kazanımlarıyla ilişkilendirildiği doğrudan verilmiştir (MEB, 2005). Ancak 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bu uygulamadan vazgeçilerek sadece "Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar" başlığı altında "Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerle insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinlerarası yaklaşımla işlenmelidir." ifadesiyle disiplinlerarası bir yaklaşıma vurgu yapılmasıyla yetinilmiş, diğer ders kazanımlarıyla tematik bir ilişkilendirme yapılmamıştır (MEB, 2018a).

Konuya yönelik alan yazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Kaymakçı (2005), tarafından gerçekleştirilen araştırmada 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ders içi, diğer derslerle ve ara disiplinlerle yapılan ilişkilendirmeler incelenmiştir. Tay (2017) ve Turan (2018), tarafından yapılan çalışmalarda 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 2017 Sosyal Bilgiler Dersi taslak öğretim programını vizyon, program yaklaşımı, hedefler, içerik, beceriler, ara disiplinler, değerler, öğrenme öğretme süreçleri ve etkinlik örnekleri gibi boyutlarda incelenmiştir. Selvi (2018), yüksek lisans tezinde Sosyal Bilgiler Dersi 2005 ve 2018 öğretim programı arasında amaçlar, kazanımlar, içerik, öğrenme ve öğretme süreçleri ile ölçme ve değerlendirme bakımından benzerlikler ve farklılıklar bakımından incelemiştir. Sözen ve Ada (2018), çalışmasında 2005 ve 2018 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı öğrenme alanları, kazanımlar, yaklaşımlar, beceriler, değerler ve ölçme-değerlendirme boyutlarında incelemiştir. Kalaycı ve Baysal (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise Sosyal Bilgiler Dersi 2005, 2017 ve 2018 öğretim programları genel yapısı, kazanımlar, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutları bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Koçoğlu ve Aydın (2017), 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nı 2005 programı çerçevesinde inceledikleri araştırmada alan uzmanlarıyla görüşme yapmışlardır. Çalışma sonucunda alan uzmanlarının programda farklılaşan beceri ve değerlere dikkat çektikleri görülmüştür. Taş ve Kiroğlu (2018) tarafından 2017 ilkökul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirdiği çalışmada 92 öğretmenden görüş alınmıştır. Altay (2020), ise çalışmasında 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışmasında 20 öğretmenden görüş almıştır. Her iki çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretmen görüşleri doğrultusunda programın hedeflerinin Türk Milli Eğitimi'nin genel ve özel amaçları ile uyumlu olmadığı, içeriğin yoğun olduğu, ders süresinin kazanımlar için yetersiz olduğu ve ölçme-değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alınmadığı gibi sonuçlarına ulaşılmıştır. Yalçın ve Akhan (2019), cumhuriyetten günümüze Sosyal Bilgiler öğretim programlarını Sosyal Bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelemiştir. Turan (2019), çalışmasında 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın disiplinlerarası yapısını incelemiştir. Araştırmada kazanım, beceri ve değerlerin farklı öğrenme alanlarında vatandaşlık, psikoloji, sosyoloji, demokrasi, siyaset bilimi, çevre eğitimi ve hukuk gibi disiplinlerle ilişkilendirilme düzeyleri incelenmiştir.

Yapılan çalışmaların daha çok programın yorumlanması ve önceki öğretim programlarıyla karşılaştırılması şeklinde olduğu görülmektedir. Ancak 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının diğer ortaokul ders programlarıyla karşılaştırmalı olarak tematik öğretim anlayışıyla incelendiği bir çalışmaya hâlihazırda rastlanmamıştır. Gerçekleştirilen bu araştırmada ise 7.sınıf seviyesinde okutulan Görsel Sanatlar (MEB, 2018b), Müzik (MEB, 2018c), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (MEB, 2018d), Fen Bilimleri (MEB, 2018e), İngilizce (MEB, 2018f), Matematik (MEB, 2018g) ve Türkçe (MEB, 2019) öğretim programlarındaki kazanımların, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar çerçevesinde disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından incelenmesi amaçlanmıştır.

Tematik öğretim yaklaşımı, bireylerin ilgi alanlarını keşfetmelerinde, öğrenme gereksinimlerine göre bir öğretim planlanmasında ve farklı disiplinleri bir arada sunarak öğretimin gerçekleştirilmesinde etkilidir. Sosyal bilgilerin

disiplinlerarası yapısı gereği tematik öğretim yaklaşımına en uygun derslerden biri olmasına rağmen ilgili alanda konu ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle araştırmada Sosyal Bilgiler ders kazanımlarının tematik öğretim anlayışı doğrultusunda diğer ders kazanımlarıyla karşılaştırılmasının hem program geliştirme uzmanlarına ışık tutacağı hem de ilgili alan yazındaki bir eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013), nitel araştırmayı” gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamıştır. Saban ve Ersoy (2017), ise nitel araştırmayı bireylerin oluşturdukları anlamları inceleyerek alana özgü açıklama ya da teori geliştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Araştırmada yazılı ders kitapları üzerinde çalışıldığı için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizinden yararlanılmıştır. Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2014). Başka bir ifadeyle, doküman analizi birincil araştırma verileri kaynağı olarak çeşitli yazılı metin biçimlerini toplamak, gözden geçirmek, sorgulamak ve analiz etmektir. (O’Leary, 2017).

Araştırmada 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımlarla diğer derslerin öğretim programlarında yer alan kazanımların disiplinlerarası tematik öğretim bakımından ilişkilendirilme durumları incelenmiştir. Sosyal Bilgiler dersi 7.sınıf “Birey ve Toplum”, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Bilim Teknoloji ve Toplum”, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, “Etkin Vatandaşlık” ve “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanlarına yönelik tablolar oluşturulmuştur. Tablolarda disiplinlerarası tematik öğretime uygun olabilecek Sosyal Bilgiler dersi ve diğer derslere ait kazanımlara yer verilmiştir. Tabloların yorumlar kısmında her sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının tematik öğretim bakımından örtüştüğü diğer dersler, öğrenme alanları ve kazanımlar açıklanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak 2018 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan ve halen kullanılmakta olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018a), Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018b), Müzik Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018c), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018d), Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018e), İngilizce Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018f), Matematik Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018g) ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019), kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımları içerisinde yer alan betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek düzenlemek

yorumlamaktır. Burada amaç, elde edilen bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada 7.sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımlar ve diğer derslere ait kazanımlar detaylı olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgulara yönelik Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ve disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından ilişkili olduğu düşünülen diğer derslere ait kazanımların birbiriyle olan ilişkileri kontrol edilerek bulgular arasında bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda 7.sınıf düzeyinde toplamda 19 kazanımın disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından ilişki olduğu düşünülmüştür. Araştırma sürecinde elde edilen veriler bir Doçent, bir Doktor Öğretim Üyesi ve üç Doktor olmak üzere beş alan uzmanı tarafından kontrol edilerek görüş birliği sağlanmıştır. Araştırmacıların her bir Sosyal Bilgiler dersi kazanımı ve disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından ilişkili olduğunu düşündükleri ders kazanımının tutarlılığı “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” şeklinde işaretlenmiştir. Verilere ait güvenirliliğin belirlenmesi için Miles ve Huberman’ın (1994) güvenirlilik formülünden $[Güvenirlilik = \frac{Görüş Birliği}{(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)}]$ yararlanılmıştır. Buna göre görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir. Verilere ait yapılan güvenirlilik hesaplamasında %80 ile %100 arası sonuçlara ulaşılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda disiplinlerarası tematik öğretim bakımından ilişkili olduğu düşünülen kazanım sayısı 15 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlar ile Türkçe Dersi Öğretim Programı, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, Müzik Dersi Öğretim Programı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, Fen Bilimleri Öğretim Programı, İngilizce Dersi Öğretim Programı ve Matematik Dersi Öğretim Programı kazanımlarının disiplinlerarası tematik öğretim yaklaşımı açısından incelendiği bu çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Öğrenme Alanlarında Disiplinlerarası Tematik Öğretim Bakımından Yapılan İlişkilendirmelere Yönelik Sayısal Veriler

Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanları	f
Birey ve Toplum	1
Kültür ve Miras	2
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	3
Bilim, Teknoloji ve Toplum	1
Üretim Dağıtım ve Tüketim	0
Etkin Vatandaşlık	0
Küresel Bağlantılar	1
Toplam	8

Tablo 1’de 7. sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı öğrenme alanlarında tematik öğretim bakımından yapılan ilişkilendirmelere yönelik sayısal veriler yer almaktadır. Veriler incelendiğinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında 3, “Kültür ve Miras”, öğrenme alanında 2, “Birey ve Toplum”, “Bilim,

Teknoloji ve Toplum” ve “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında ise 1 olmak üzere toplamda 8 ilişkilendirme yapılmıştır. Üretim, Dağıtım ve Tüketim ile Etkin Vatandaşlık öğrenme alanlarında ise ilişkilendirme yapılmadığı görülmüştür.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Öğretim Programı Tematik Öğretim Bakımından İlişkilendirme Yapılan Derslere İlişkin Sayısal Veriler

Dersler	f
Türkçe	3
Görsel Sanatlar	2
Müzik	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	0
Fen Bilimleri	1
İngilizce	0
Matematik	1
Toplam	8

Tablo 2’de 7.sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında ilişkilendirme yapılan derslere yönelik sayısal verilere yer verilmiştir. Öğretim programlarında yer alan kazanımlar disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından incelendiğinde Sosyal Bilgiler 7.sınıf kazanımları ile Türkçe dersinde 3, Görsel Sanatlar dersinde 2, Müzik, Fen Bilimleri ve Matematik dersi ile 1 olmak üzere toplamda 9 ilişkilendirme olduğu görülmüştür. Tablo incelendiğinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve İngilizce dersi kazanımları ile ilişkilendirme yapılamadığı görülmektedir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Öğretim Programı’nda Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından İlişkilendirme Yapılan Ders Kazanımlarına İlişkin Sayısal Veriler

Ders Kazanımları	f
Türkçe Dersi Kazanımları	7
Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları	3
Müzik Dersi Kazanımları	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kazanımları	0
Fen Bilimleri Dersi Kazanımları	3
İngilizce Dersi Kazanımları	0
Matematik Dersi Kazanımları	1
Toplam	15

Tablo 3’e göre 7.sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında tematik öğretim anlayışı bakımından ilişkilendirme yapılan diğer derslerin kazanım sayıları incelendiğinde 15 kazanımın (Türkçe 7, Görsel Sanatlar 3, Müzik 1, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 0, Fen Bilimleri 3, İngilizce 0 ve Matematik 1 kazanım) tematik öğretim anlayışı bakımından ilişkilendirilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Ders Kazanımları

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Birey ve Toplum Öğrenme Alanı Kazanımları ve Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından Uyumlu Olabilecek Diğer Derslerin Kazanımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	Diğer Derslerin Kazanımları
Birey ve Toplum	SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır. (Seçilen bir iletişim kanalının (TV, İnternet, akıllı telefonlar vb.) bireyler arasındaki iletişimi ve toplumsal olarak da kültürü nasıl değiştirdiği ele alınır.).	Türkçe: T.7.1.12. Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir. (a) Medya metinlerindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır. b) Medya metinlerinin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır. (Dinleme Öğrenme Alanı). T.7.3.31. Medya metinlerini değerlendirir. (İnternet, sinema ve televizyonun verdiği iletileri değerlendirmeleri sağlanır.). (Okuma Öğrenme Alanı). T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır. (Okuma Öğrenme Alanı).

Tablo 4'te 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Birey ve Toplum Öğrenme Alanı"na ait kazanımlar yer almaktadır. Kazanımlar incelendiğinde Türkçe dersleri kazanımları ile ilişkilendirilebileceği görülmüştür. Buna göre, "SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır." kazanımının Türkçe Dersi Öğretim Programı "Dinleme Öğrenme Alanı'nda yer alan "T.7.1.12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. (a) Medya metinlerindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır. b) Medya metinlerinin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır." kazanımı ile "Okuma Öğrenme Alanı"nda yer alan "T.7.3.31. Medya metinlerini değerlendirir. (İnternet, sinema ve televizyonun verdiği iletileri değerlendirmeleri sağlanır.)", "T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır." kazanımları ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Kültür ve Miras Öğrenme Alanı Kazanımları ve Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından Uyumlu Olabilecek Diğer Derslerin Kazanımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	Diğer Derslerin Kazanımları
Kültür ve Miras	SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir. (Yerli ve yabancı seyyahların seyahatnamelerinden örneklere yer verilir).	Görsel Sanatlar: G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder. (Kültürel Miras Öğrenme Alanı) G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar. (Farklı kültürdeki inanışların ve sosyal çevrenin eser üzerine etkisi yorumlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.) (Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı) Müzik: Mü.7.D.6. Türk müziği kültürünü tanır. (Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Hacı Bektâş-ı Velî, Yunus Emre, Mevlânâ, Köroğlu, Karacaoğlan, Abdulkadir-i Merâgî, Fuzûlî, Pîr Sultan Abdal, Ali Ufkî Bey, Âşık Veysel, Dâvud Sulari, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Niyaz-i Mısri, Ruhsati, Ercişli Emrah, Seyrani, Neşet Ertaş gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.) (Müzik Kültürü Öğrenme Alanı)

Tablo 5'te 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Kültür ve Miras Öğrenme Alanı"na ait kazanımlar yer almaktadır. Tablo incelendiğinde bu öğrenme alanına ait kazanımların Görsel Sanatlar ve Müzik dersleri ile disiplinlerarası tematik

öğretim anlayışı bakımından ilişkilendirilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.” kazanımı Görsel Sanatlar dersi “Kültürel Miras Öğrenme Alanı” “G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.” kazanımı; “Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı” “G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar. (Farklı kültürdeki inanışların ve sosyal çevrenin eser üzerine etkisi yorumlanır. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.)” kazanımı ve Müzik dersi “Müzik Kültürü Öğrenme Alanı”nda yer alan “Mü.7.D.6. Türk müziği kültürünü tanıır. (Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Hacı Bektâş-ı Velî, Yûnus Emre, Mevlânâ, Köroğlu, Karacaoğlan, Abdulkadir-i Merâgî, Fuzûlî, Pîr Sultan Abdal, Ali Ufkî Bey, Âşık Veysel, Dâvud Sulari, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Niyaz-i Mısri, Ruhsati, Ercişli Emrah, Seyrani, Neşet Ertaş gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.)” kazanımı ile ilişkilendirilebileceği görülmüştür.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanı Kazanımları ve Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından Uyumlu Olabilecek Diğer Derslerin Kazanımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	Diğer Derslerin Kazanımları
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.7.3.2. Türkiye’de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlar. (Tablo ve grafikler kullanarak ülkemizin demografik özellikleri ile ilgili verileri yorumlanır.)	Türkçe: T.7.3.34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar. (Okuma Öğrenme Alanı) T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır. (Yazma Öğrenme Alanı) Matematik: M.7.4.1.4. Verileri sütun, daire veya çizgi grafiği ile gösterir ve bu gösterimler arasında uygun olan dönüşümleri yapar. (Veri İşleme Öğrenme Alanı)
	SB.7.3.3. Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.	Görsel Sanatlar: G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler. (Göç, savaş, reform, ekonomik buhran vb. olayların sanatçıyı, dolayısı ile eserlerini de etkilediği üzerinde durularak örnekler üzerinden açıklanır.) (Kültürel Miras Öğrenme Alanı)

Tablo 6’da 7.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanı”na ait kazanımlar yer almaktadır. Kazanımlar incelendiğinde Türkçe, Matematik ve Görsel sanatlar dersleri ile ilişkilendirilebileceği görülmüştür. Buna göre, “SB.7.3.2. Türkiye’de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlar.” kazanımının Türkçe dersi “Okuma Öğrenme Alanı” “T.7.3.34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.” “Yazma Öğrenme Alanı” “T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.” kazanımları ile Matematik dersi “Veri İşleme Öğrenme Alanı” “M.7.4.1.4. Verileri sütun, daire veya çizgi grafiği ile gösterir ve bu gösterimler arasında uygun olan dönüşümleri yapar.” kazanımının tematik öğretim anlayışı bakımından uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“SB.7.3.3. Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.” kazanımının ise Görsel Sanatlar dersi “Kültürel Miras Öğrenme Alanı” “G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler. (Göç, savaş,

reform, ekonomik buhran vb. olayların sanatçıyı, dolayısı ile eserlerini de etkilediği üzerinde durularak örnekler üzerinden açıklanır.)” kazanımı ile ilişkilendirilebileceği görülmüştür.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı Kazanımları ve Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından Uyumlu Olabilecek Diğer Derslerin Kazanımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	Diğer Derslerin Kazanımları
Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır. (Türk-İslam medeniyetinin bilimsel alanda ulaştığı seviyeye vurgu yapılır. el-Harezmi, Fârâbî, İbn-i Sînâ, el-Cezerî, İbn-i Haldûn, Ali Kuşçu, el-Hâzinî, Piri Reis ve Kâtip Çelebi gibi bilim insanlarına ve bunların çalışmalarına değinilir.)	Fen Bilimleri: F.7.1.1.5. Teleskobun gök bilimin gelişimindeki önemine yönelik çıkarımda bulunur. (a. Rasathane (gözlemevi) kurulma yerlerinin seçimine ve bu yerlerin taşıdığı şartlara değinilir. b. Batılı gök bilimciler ve Türk İslam gök bilimcilerinin katkılarına değinilir.). (Güneş Sistemi ve Ötesi / Dünya ve Evren Öğrenme Alanı) 7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder. (Güneş Sistemi ve Ötesi / Dünya ve Evren Öğrenme Alanı) F.7.3.1.3. Yer çekimini kütle çekimi olarak gök cisimleri temelinde açıklar. (Kuvvet ve Enerji / Fiziksel Olaylar” Öğrenme Alanı)

Tablo 7’de Sosyal Bilgiler 7.sınıf “Bilim Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı” kazanımlarının tematik öğrenme yaklaşımına uygunluğu incelendiğinde 2. Kazanım olan “Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır.” Fen Bilimleri dersi öğretim programı “Güneş Sistemi ve Ötesi / Dünya ve Evren Öğrenme Alanı” içinde yer alan “F.7.1.1.5. Teleskobun gök bilimin gelişimindeki önemine yönelik çıkarımda bulunur.” kazanımı ve “a. Rasathane (gözlemevi) kurulma yerlerinin seçimine ve bu yerlerin taşıdığı şartlara değinilir. b. Batılı gök bilimciler ve Türk İslam gök bilimcilerinin katkılarına değinilir.” açıklamaları ile tematik bir uygunluk içermektedir. Yine “7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.” kazanımı .” Fen Bilimleri dersi öğretim programı “Kuvvet ve Enerji / Fiziksel Olaylar Öğrenme Alanı”nda yer alan “F.7.3.1.3. Yer çekimini kütle çekimi olarak gök cisimleri temelinde açıklar.” kazanımı ile örtüşmektedir.

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı Kazanımları ve Tematik Öğretim Anlayışı Bakımından Uyumlu Olabilecek Diğer Derslerin Kazanımları

Öğrenme Alanı	Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları	Diğer Derslerin Kazanımları
Küresel Bağlantılar	SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir. (Küresel iklim değişimi, doğal afetler, açlık, terör ve göç konuları ele alınacaktır).	Türkçe: T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar. (a. Öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarını belirleyerek bir metin taslağı oluşturmaları, düşünceleri geliştirme yollarını kullanmaları, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları sağlanır. b. Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.) T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar. (Yazma Öğrenme Alanı)

Tablo 8’de Sosyal Bilgiler 7.sınıf “Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı” kazanımları yer almaktadır. Kazanımları incelendiğinde Türkçe dersi ile ilişkilendirilebileceği görülmüştür. “SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.” kazanımı ise, Türkçe dersi “Yazma Öğrenme Alanı”nda yer alan “T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar. (a) Öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarını belirleyerek bir metin taslağı oluşturmaları, düşünceyi geliştirme yollarını kullanmaları, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları sağlanır. b) Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.” ve “T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.” kazanımları ile ilişkilendirilebileceği bulgusuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

2018 Sosyal Bilgiler dersi 7.sınıf öğretim programında yer alan kazanımların disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından incelendiği bu çalışmada aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımların tematik öğretim anlayışı bakımından diğer derslerle olan ilişkisi incelendiğinde en fazla ilişkilendirilmenin Türkçe dersi ile yapılabileceği anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan bu durumun sebebinin Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin amaçlarının birbirleriyle uyumlu olması ve Türkçe dersinin kazanımlarının yapılandırılması aşamasında Sosyal Bilgiler konularıyla ilişkili içeriğin diğer derslere nazaran daha fazla yer almasından kaynaklandığı görüşü dile getirilebilir. Başka bir ifadeyle, Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin yerelden ulusala, ulusaldan evrensele bağ kuran bir yapıda olması ortak kültür öğelerinin ders içeriğinde fazlaca kullanılmasını sağlamaktadır (Demircioğlu ve Altuntaş Gürsoy, 2022).

Sosyal Bilgiler dersi kazanımları tematik öğretim anlayışı bakımından incelendiğinde İngilizce ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin kazanımlarıyla ilişkilendirme yapılamayacağı tespit edilmiştir.

Kazanım odaklı bir inceleme sonucunda Sosyal Bilgiler dersi ile ilişkilendirmenin en fazla Türkçe dersi, en az ise Müzik ve Matematik dersleri ile yapılabileceği belirlenmiştir. Türkçe dersinin kazanımları incelendiğinde pek çok disiplin alanı ile ilişkilendirme yapılabilecek bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle bu dersin içeriğinde kullanılan hikâye, hatırat, biyografi, mektup gibi uygulamalar Sosyal Bilgiler dersi için etkili öğrenmeler oluşturabilecek niteliğe sahiptir. Bu konuda yapılan birçok çalışma da sosyal bilgiler dersinde edebi türlerin kullanımının ders başarısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. (Arslan, 2014; Beldağ ve Aktaş, 2016; Gevenç, 2014). Müzik dersi kazanımlarının da Sosyal Bilgiler dersi kazanımları ile ilişkilendirilebilecek özellikte olduğu düşünülmele birlikte bu sınıf düzeyinde yeterli düzeyde ilişkilendirme yapılmadığı görülmüştür. Müzik Dersi Öğretim Programı’nda “Müzik Dersi Öğretim Programı’nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar” bölümünde milli ve manevi değerleri yansıtan marşlarda sosyal bilgiler dersi ile ilişkilendirmeler yapılabileceği vurgulanmıştır (Meb, 2018c). Bu durum matematik dersi için ele alındığında kazanım eşleştirmesinin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan harita, tablo ve grafiklerin (sayısal verilerin) kullanıldığı İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanındaki 7.3.2. kazanımı ile eşleştiği görülmektedir. Kanaatimizce bu eşleşme yerindedir ve ders içerikleriyle de uyumluluk arz etmektedir. Pala ve Başbüyük (2019), tarafından yapılan

çalışmada da matematik ve Sosyal Bilgiler derslerinde disiplinlerarası işbirliğinin önemine dikkat çekilmiş, öğrencilerin matematik harita, grafik ve tablo okuma becerilerinin matematik başarısı ile doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde var olan öğrenme alanları tematik öğretim anlayışı açısından incelendiğinde, diğer derslerin kazanımlarının en fazla ilişkilendirilebileceği öğrenme alanının “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” olduğu görülmüştür. Bu durumun gerekçesinin bu öğrenme alanının diğer derslerdeki kazanımlarla uygun içeriğe sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından Sosyal Bilgilerdeki “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” ile “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla ise ilişkilendirmenin yapılamayacağı tespit edilmiştir. Öğrenme alanlarında yer alan kazanımların disiplinlerarası tematik öğretim anlayışıyla tekrar gözden geçirilmesinin hem Sosyal Bilgiler eğitiminin doğasına, hem öğretim programının sarmal yapısına hem de eğitim öğretim sürecine katkı sağlayacağı görüşü dile getirilebilir.

ÖNERİLER

Elde edilen çalışmanın sonuçlarından hareketle Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında disiplinlerarası tematik öğretim anlayışı bakımından yapılan ilişkilendirmelerin farklı boyutlarla incelenerek bu konuda yapılan çalışmaların artırılması ve kazanımların disiplinlerarası tematik öğretim anlayışıyla tekrar gözden geçirilmesi önerileri dile getirilebilir. Tematik öğretim yaklaşımının önemi göz önüne alındığında sosyal bilgilerde tematik öğretim yaklaşımıyla gerçekleştirilen derslerde deneysel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Bu çalışma etik kurul kararı gerektirmeyen bir çalışmadır.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %50 ve ikinci yazarın katkı oranı %50'dir.

KAYNAKÇA

Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.

Altay, N. (2020). 2018 sosyal bilgiler öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi: İzmir Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 336-352. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.713052>

Anderson, D. I., Lohse, K. R., Lopes, T. C. V., & Williams, A. M. (2021). Individual differences in motor skill learning: Past, present and future. *Human Movement Science*, 78, 102818. <https://doi.org/10.1016/j.humov.2021.102818>

- Arı, E. (2013). Temel kavramlar. S. Büyükalın Filiz (Editör). *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları*. Pegem Akademi.
- Arslan, E. (2014). *Ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde hikâye anlatım yönteminin akademik başarıya etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Beldağ, A. & Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı: Nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981. <http://dx.doi.org/10.17556/jef.72887>
- Brodeur, D. R. (1998). Thematic teaching: Integrating cognitive and affective outcomes in elementary classrooms. *Educational Technology*, 38(6), 37-43.
- Buluş, M. (2011). Öğretmen adaylarında bireysel farklılıklar perspektifinden amaç yönelimleri, denetim odağı ve akademik başarı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 529-546.
- Candan, Ç., Tuncer, B. & Karataş, H. (2015). Program değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların önemi. *Eğitim ve Öğretim araştırmaları Dergisi*, 4(2), 307-312.
- Demirbaş, H. (2006). Sosyal bilimler eğitiminde tematik yaklaşım. *Bilim Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 75.
- Demircioğlu, E. & Altuntaş Gürsoy, İ. (2022). Sosyal bilgiler ve Türkçe ders kitaplarında folklorik öğelerin temsili, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 1150-1162. <https://doi.org/10.24315/tred.1081007>
- Demirel, Ö. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri: Öğretme sanatı*. Pegem A Yayıncılık.
- Gevenç, S. (2014). *Sosyal Bilgiler öğretiminde fıkraların kullanımı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Niğde Üniversitesi.
- Jacobs, H.H. (1989). The growing need for interdisciplinary curriculum content.(Ed. H.H. Jacobs), *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation*. Alexandria, VA: ASCD.
- Kalaycı, N. & Baysal, B. (2020). Sosyal bilgiler öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi (2005- 2017-2018). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1): 106-129. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.544022>
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel Yayıncılık.
- Kaymakçı, S. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında ilişkilendirmeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7(2), 273-304.
- Kılcan, F. (2005). *6. sınıflarda ölçüler konusunun öğretiminde tematik öğretimin öğrencilerin matematik başarısına etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılınç, A. & Duman, I. (2012). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki tematik yaklaşım üzerine bir inceleme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(4), 94-101.
- Koçoğlu, E. & Aydın, M. (2017). Alan uzmanlarına göre 2017 sosyal bilgiler programının 2005 programı çerçevesinde analizi. *International Journal of Social Science Research*, 6(1) , 61-74.
- Konukaldı, I. (2012). *İlköğretim fen ve teknoloji eğitiminde disiplinlerarası tematik öğrenme yaklaşımının öğrencilerin öğrenme ürünleri üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kozicz Leahy, L. (1999). *An interdisciplinary approach to integrated curriculum*. Master Thesis. Rowan University.

- Kubat, U. (2018). Identifying the individual differences among students during learning and teaching process by science teachers. *International Journal of Research in Educational and Science, (IJRES)*, 4(1), 30-38. <https://doi:10.21890/ijres.369746>
- Lipson, M. Y., Valencia, S. W., Wixson, K. K. & Peters, C. W. (1993). Integration and thematic teaching: Integration to improve teaching and learning. *Language Arts*, 70(4), 252-263.
- Loughran, S. B. (2005). Thematic teaching in action. *Kappa Delta Pi*, 41(3), 112-117.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu: 6- 7. Sınıflar*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2018a). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018b). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018c). *Müzik dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018d). *Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 4 ve ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018e). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018f). *İngilizce dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2018g). *Matematik dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, Sage.
- Mindes, G. (2005). Social Studies in Today's Early Childhood Curricula. *Beyond the Journal. Young Children on the Web*, 60(5), 12.
- O'Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. Sage Publications Inc.
- Okoro, C. O. & Okoro, C. U. (2016). Teacher's understanding dan use of thematic approach in teaching and learning of social studies in Rivers State. *International Journal of Education, Learning and Development*, 3(4), 64-69.
- Pala, Ş. M. & Başıbüyük, A. (2019). Matematik becerisinin sosyal bilgiler derslerindeki harita grafik ve tablo okuma becerilerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 41-56.
- Saban, A. & Ersoy, A. (2017). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Anı Yayıncılık.
- Selvi, H. (2018). *Sosyal bilgiler dersi 2005 ve 2018 öğretim programlarının karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

- Sözen, E. & Ada, S. (2018). 2005 ve 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının (sbdöp) karşılaştırılması. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi (Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction)*, 6(1), 53-71.
- Taş, H., & Kiroğlu, K. (2018). 2017 ilköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 17(2), 697-716. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.419041>
- Tay, B. (2017). 2005 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırılması, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 461-487.
- Turan, S. (2019). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programının disiplinlerarası yapısının incelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 2(2), 167-190.
- Turan, R. (2020). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Aksaray ili örneği) . *Mavi Atlas*, 8(2) , 256-277. <https://doi.org/10.18795/gumusmaviatlas.744979>
- Yalçın, A., & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 12(3), 842-873. <http://dx.doi.org/10.30831/akukeg.414578>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.